

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ  
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет Педагогічний

**Кафедра початкової освіти та освітніх інновацій**



**СИЛАБУС**

**ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ:  
ЕТНОПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

Спеціальність АЗ Початкова освіта

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри Протокол  
№1 від 26 серпня 2025 року.

Івано-Франківськ – 2025

| Загальна інформація                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|
| Назва дисципліни                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Виховання учнів початкової школи: етнопедагогічний аспект             |
| Викладач(-і)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Замрозович-Шадріна С.Р.                                               |
| Контактний телефон викладача                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 0966068182                                                            |
| E-mail викладача                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | svitlana.zamrozevych@pnu.edu.ua                                       |
| Формат дисципліни                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Очний/заочний                                                         |
| Обсяг дисципліни                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 3 кредити ЄКТС, 90 год.                                               |
| Посилання на сайт дистанційного навчання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <a href="https://d-learn.pnu.edu.ua/">https://d-learn.pnu.edu.ua/</a> |
| Консультації                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Вівторок о 14.50                                                      |
| 2.Анотація до навчальної дисципліни                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                       |
| <p><i>Предметом</i> вивчення навчальної дисципліни є досвід навчання й виховання дітей, українців за тривалий час їхнього існування.</p> <p><i>Коротко особливості, зміст.</i> Дисципліна «Виховання учнів початкової школи: етнопедагогічний аспект» вивчається студентами спеціальності «Початкова освіта» на другому курсі у четвертому семестрі. Даний курс передбачає ознайомлення майбутніх фахівців із основними засадами української етнопедагогіки як джерела педагогічної науки; оволодіння здобувачами вищої освіти компетентностей з народного виховного досвіду для підвищення власного рівня духовності; професійно-педагогічна підготовка до діяльності в початковій школі засобами української етнопедагогіки.</p>                                                                                                                                                                                                 |                                                                       |
| 3.Мета та цілі навчальної дисципліни                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                       |
| <p><i>Метою</i> навчальної дисципліни є розкрити студентам основні відомості й поняття з української етнопедагогіки, проаналізувати її походження, особливості процесу формування і відродження в умовах незалежності України; навчати здобувачів вищої освіти вільно користуватися всіма її освітніми засобами, тобто володіти ними так, як це необхідно для ефективної професійної та громадської діяльності; прилучити майбутніх педагогів до активної науково-дослідної роботи в галузі етнопедагогіки.</p> <p><i>Основними цілями</i> вивчення дисципліни є: ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними засадами української етнопедагогіки як джерела педагогічної науки; оволодіння здобувачами вищої освіти компетентностей з народного виховного досвіду для підвищення власного рівня духовності; професійно-педагогічна підготовка до діяльності в закладах вищої освіти засобами української етнопедагогіки.</p> |                                                                       |
| 4.Програмні компетентності та результати навчання                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                       |

*Загальні компетентності:*

ЗК-2. Здатність зберігати і примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення ЗСЖ.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

*Фахові компетентності:*

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти.

СК-14. Здатність здійснювати професійну діяльність в умовах регіонального освітнього середовища.

*Результати навчання:*

ПР-07. Планувати й здійснювати освітній процес із урахуванням вікових, індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-09. Планувати й організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР-13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проектувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР-18. Використовувати особливості регіонального освітнього середовища для ефективного навчання і виховання учнів початкової школи.

## **5.Організація навчання**

### **Обсяг навчальної дисципліни**

| <b>Вид заняття</b> | <b>Загальна кількість годин</b> |
|--------------------|---------------------------------|
| лекції             | 12                              |

|                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                        |         |                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|---------|----------------------------|
| семінарські заняття<br>/практичні/лабораторні                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 18                     |         |                            |
| самостійна робота                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 60                     |         |                            |
| Ознаки навчальної дисципліни                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                        |         |                            |
| Семестр                                                                                | Спеціальність                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Курс<br>(рік навчання) |         | Нормативний/<br>вибірковий |
| 4                                                                                      | Початкова освіта                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 2                      |         | Нормативний                |
| Тематика навчальної дисципліни                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                        |         |                            |
| Тема                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Кількість год.         |         |                            |
|                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | лекції                 | заняття | сам.роб.                   |
| 1. Народно-педагогічні погляди українців на виховання дітей                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 2                      |         | 8                          |
| 2. Генеза української етнопедагогіки. Виховний ідеал українця на різних етапах історії |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                        | 2       | 8                          |
| 3. Досвід трудового виховання в українській етнопедагогіці                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 2                      |         | 8                          |
| 4. Моральне виховання в українській етнопедагогіці                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 2                      | 2       | 8                          |
| 5. Розумове виховання в українській етнопедагогіці                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 2                      | 2       | 8                          |
| 6. Естетичне і фізичне виховання в українській етнопедагогіці                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 2                      | 2       | 8                          |
| 7. Родина – осередок виховного процесу українців                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                        | 2       | 6                          |
| 8. Українське народне дитинознавство                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                        | 2       | 6                          |
| 9.Українська народна дидактика                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 2                      | 2       |                            |
| 10.Українська козацька педагогіка                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                        | 2       |                            |
| 11.Виховний потенціал української обрядовості                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                        | 2       |                            |
| ЗАГ.:                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 12                     | 18      | 60                         |
| 6.Системаоцінювання навчальної дисципліни                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                        |         |                            |
| Загальна система оцінювання навчальної дисципліни                                      | Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю. Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. 100 бальна – 50 балів впродовж семестру та 50 балів за залік “Відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами; “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі |                        |         |                            |

|                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                        | несуттєві помилки та неточності розв'язках; “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки; “незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами. |
| Вимоги до письмових робіт              | Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання заліку. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв'язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими фактами він користувався.                                                                                                                                   |
| Семінарські заняття                    | Практичні заняття проводяться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття передбачають попередній контроль знань студентів. Оцінки за практичні заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни                                                                                                                                                                       |
| Умови допуску до підсумкового контролю | – оцінка за поточне тестування (5 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (5 балів); – оцінка за контрольну роботу ( балів); – оцінка за самостійну роботу (5 балів).                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Підсумковий контроль                   | Форма контролю – залік<br>форма здачі – письмова.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

#### 7. Політика навчальної дисципліни

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо).

Пропущені практичні, семінарські заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

Неформальна освіта. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<http://surl.li/vvwxlh>).

#### 8. Рекомендована література

1. Берека В. Є. Козацько-лицарське виховання в навчальних закладах : навч.-метод. посіб. Хмельницький : Заколотний М.І., 2015. 342 с.
2. Боднар М. Б. Етнопсихологія : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Кременець : ВЦ КОГП ім. Т. Шевченка, 2013. 287 с.
3. Борисенко В. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах

- святково-обрядової культури українців: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. Закл. Київ: Унісерв, 2000. 191 с.
4. Грушевський М. Дитина у звичаях і віруваннях українського народу. Київ: Либідь, 2006. 256 с. Державна національна програма "Освіта" (Україна – XXI ст. ). Київ: Райдуга, 1994. 62 с.
  5. Духніч О. Є., Лозова О. М., Яблонська Т. М., Яремчук О. В. Етнопсихологічний вимір України: семіозис, міфотворчість, ідентичність : монографія. Київ : Інтерсервіс, 2014. 192 с.
  6. Етнопедагогіка українознавство : термінол. слов.: навч. посіб. для студентів ВНЗ / уклад.: Л. В. Мафтин; Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці : Технодрук, 2015.
  7. Євтух В.Б., Марушкевич А.А., Дем'яненко Н.М., Чепак В.В. Етнопедагогіка: навчальний посібник. Київ, 2003.
  8. Кононенко В. І. Етнопедагогічна складова процесу формування компетентності молодших школярів : навч.-метод. посіб. Київ; Івано-Франківськ, 2009. 448 с.
  9. Кралюк П. М. Козацька філософія. Філософська та історіософська думка України XVII-XVIII ст. : [монографія]. Острого: Вид-во Нац. ун-ту "Остроз. акад.", 2015. 441 с.
  10. Кубай, Н. О. Виховуємо традиціями українського козацтва [Текст] : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2018. 254 с.
  11. Кузьмінський А. І. Педагогіка родинного виховання: Навчальний посібник. Київ: Знання, 2006. С. 284–316.
  12. Лозко Г. С. Українське народознавство / За ред. Г. С. Лозко. 3-е вид. Харків: Видавництво „Див”, 2005. 472 с.
  13. Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: Навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко / За ред. О. О. Любара. Київ: Т-во „Знання”, КОО, 2003. 450 с.
  14. Маєвська Л. М. Етнопедагогіка : навч. посіб.; Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2014.
  15. Маєвська Л.М. Етнопедагогіка: Навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ плюс, 2019. 288 с.
  16. Мельничук Ю. Л. Основи козацько-лицарського виховання. Київ: Гетьман, 2012. 295 с.
  17. Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка: Навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2019. 175 с.
  18. Радул, О. Народна педагогіка східних слов'ян про вікові періоди життя дитини. *Рідна школа*. 2017. - N 3/4. - С. 51-56.
  19. Сичевська, Л. Є. Козацька спадщина як етнокультурний фундамент для сучасного виховання обдарованої особистості. *Освіта та розвиток обдарованої особистості : наук.-метод. журнал*. 2017. N 3. С. 30-34.

20. Павленко Л. Прислів'я, що виховують і навчають. Початкова школа . 2020. N 5/6. С. 50-52.
21. Саух П. Культурно-національна самоідентифікація освіти: український контекст. П. Саух Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. 2020. Вип. 1. С. 116-120.
22. Пахомова, О. Проблема соціального виховання [Текст] : використання засобів української народної педагогіки в науково-педагогічній літературі Соц. педагог. Шкільний світ. 2019. N 3. С. 1420.
23. Стельмахович М. Г. Мудрість народної педагогіки. Київ, 1980. 48 с.
24. Стельмахович М. Г. Народна дидактика. Київ: Т-во Знання, 1985. 48 с.
25. Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. Київ: Радянська школа, 1985. 312 с.
26. Стельмахович М. Г. Народне дитинознавство. Київ: Т-во „Знання” України, 1991. 48 с.
27. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка: Навчально-методичний посібник. Київ: ІЗМН, 1997. 232 с.
28. Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка: Навч. посібник. Київ: ІСДО, 1996. 288 с.
29. Ткаченко О. М. Етнопедагогічна компетентність педагога : монографія. Кіровоград : Імекс, 2012. 413 с.
30. Українська минувшина: Ілюстрований етнографічний довідник / Ред. кол. А. П. Пономарьов, Л. Ф. Артюх, Т. В. Косміна [та ін]. Київ: Либідь, 1993. 256 с.
31. Українська родина: Родинний і громадський побут / Упорядник Лідія Орел. Київ: Видавництво імені Олени Теліги, 2000. 424 с.
32. Хрящевська Л. М. Етнографія України : навч. посіб. для студентів ВНЗ; Миколаїв. нац. ун-т ім. В.О. Сухомлинського. Миколаїв : Іліон, 2014. 247 с.
33. Юда Л. Практикум з етнопедагогіки: Навчально-методичний посібник для студентів. Чернівці: Видавець Лозовий В.М., 2012. 272 с.

Проф. Замрозович-Шадріна Світлана Романівна